

Универзитет у Београду
Факултет за специјалну
едукацију и рехабилитацију

НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП

Интервенције у
раном детињству
и предшколству

Зборник радова

*Београд,
22. децембар 2023.*

Београд, 2023.

Универзитет у Београду
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП

**„ИНТЕРВЕНЦИЈЕ У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ И
ПРЕДШКОЛСТВУ”**

Београд, 22. децембар 2023.

ЗБОРНИК РАДОВА

Београд, 2023.

НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП
„ИНТЕРВЕНЦИЈЕ У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ И ПРЕДШКОЛСТВУ“
Београд, 22. децембар 2023. године
ЗБОРНИК РАДОВА

Рецензенти:

Проф. др Маја Ивановић
Проф. др Марија Анђелковић

Издавач:

Универзитет у Београду
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију (ИЦФ)
11000 Београд, Високог Стевана 2
www.fasper.bg.ac.rs

За издавача:

Проф. др Марина Шестић, декан

Главни и одговорни уредник:

Проф. др Светлана Каљача

Уредници:

Проф. др Александра Ђурић Здравковић
Проф. др Слободанка Антић
Доц. др Јасмина Максић

Дизајн насловне стране:

Зоран Јованковић

Компјутерска обрада текста:

Биљана Красић

Штампа омота и нарезивање ЦД:

Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију (ИЦФ)

Зборник радова ће бити публикован у електронском облику – ЦД

Тираж: 200

ISBN-978-86-6203-175-4

Наставно-научно веће Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на седници одржаној 14.11.2023. године, Одлуком бр. 3/192 од 23.11.2023. године, усвојило је рецензије рукописа Зборника радова „Интервенције у раном детињству и предшколству“.

Зборник радова је настао као резултат Пројекта „Интервенције у раном детињству и предшколству“ чију реализацију је сопственим средствима подржао Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију (руководилац Пројекта проф. др Мирјана Ђорђевић), као и резултат пројеката које финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (број уговора 451-03-47/2023-01/200096).

ЕКО-МАПА У РАНИМ ИНТЕРВЕНЦИЈАМА УСМЕРЕНИМ НА ПОРОДИЦУ – САГЛАСНОСТ ПРОФЕСИОНАЛАЦА У ВЕЗИ СА ЊЕНИМ САДРЖАЈЕМ

Мирјана ЂОРЂЕВИЋ¹, Ненад ГЛУМБИЋ¹, Шпела ГОЛУБОВИЋ²,
Снежана ИЛИЋ¹

¹ Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

² Универзитет у Новом Саду, Медицински факултет Нови Сад

Апстракт

Еко-мапа представља алат за процену формалне и неформалне подршке којој су изложени појединац или породица. У раним интервенцијама усмереним на породицу уз помоћ еко-мапе професионалци показују своју заинтересованост за породицу у целини, успостављајући пријатељски однос са родитељима или старатељима. Циљ овог рада је да се путем квантитативне анализе провери степен сагласности између четири професионалаца у погледу садржаја еко-мапе. Иницијалним узорком обухваћено је 12 професионалаца, полазника Специјалистичких академских студија ране интервенције, који су израдили еко-мапе на основу гледања видео-интервјуа. Случајним избором, издвојене су четири еко-мапе које су подвргнуте даљим анализама. Два независна процењивача анализирали су све четири мапе и пратила: 1) у којој мери постоји сагласност у вези са централним кругом – члановима који чине једну породицу; 2) колико извора формалне и неформалне подршке препознаје сваки професионалац за интервјуисану породицу; 3) да ли професионалци препознају исти број слабих, јаких и стресних веза, као и двосмерних и једносмерних? Добијени резултати показују да су у све четири еко-мапе идентично приказани чланови породице, да се два професионалаца слажу око тога да је породица остварила укупно 23 контакта са различитим пружаоцима подршке, док преостала два долазе до другачијих резултата, као и да нема подударња у односу на број веза различитог интензитета и смера.

Кључне речи: еко-мапа, графички приказ подршке, ране интервенције

Ране интервенције усмерене на породицу

Иако се корени раних интервенција које су усмерене или усредсређене на породицу препознају у радовима Карла Роџерса (*Carl Rogers*) (педесетих година прошлог века) и Бронфенбренера (*Urie*

Bronfenbrenner) (седамдесетих година прошлог века), ове праксе се интензивно развијају и примењују тек од деведесетих година (*Dunst & Espe-Sherwindt, 2016*). Оне подразумевају да се породицама пружа индивидуализована и флексибилна подршка која је усклађена са породичним потребама (*Espe-Sherwindt, 2008*), а којом се тежи

да родитељи унапреде своје компетенције успостављајући што више интеракција са својом децом у природном окружењу кроз коришћење многобројних прилика за дететово учење и ангажовање (Dunst & Espe-Sherwindt, 2016). Основни принципи овако конципираних раних интервенција односе се на то: 1) да је породица константа у животу детета; 2) да се у контакту са родитељима од професионалаца очекује да деле потпуне и непристрасне информације како би породице доносиле информисане одлуке; 3) да је циљ интервенција препознавање породичних снага и њихово јачање (Dunst & Espe-Sherwindt, 2016).

Еко-мапа

Еко-мапа представља алат за процену формалне и неформалне подршке којој су изложени појединац или породица. Користи се од седамдесетих година прошлог века, када је развијена од стране социјалне раднице Ен Хартман (*Ann Hartman*) (Calix, 2004). Најчешће се израђује цртањем кругова, линија и стрелица, као и исписивањем личних имена или назива који симболизују групе или неке друге изворе подршке у заједници (Libbon et al., 2019). Уз помоћ еко-мапе професионалци се могу упознати са структуром породице, квалитетом односа који постоје унутар ње, али и релацијама које се успостављају између породице и заједнице. Овај алат има широку примену и може се користити у раду са породицама чији су чланови жртве насиља (Alarcon et al., 2022; Sá et al., 2023), особе са развојним сметњама и тешкоћама (Dias et al., 2020), као и хроничним здравственим тегобама (Souza et al., 2016; Woodgate et al., 2023). Додатно, у литератури се веома често описује и примена модификованих еко-мапа – нпр. духовних

еко-мапа (*spiritual eco-maps*) код особа из одређених верских заједница (Limb et al., 2022; Limb et al., 2023) или поткултура (Hodge, 2019; Hodge & Limb, 2009).

Садржаји еко-мапа се могу анализирати квантитативно (нпр. израчунавањем или пребројавањем веза у односу на њихов тип и интензитет) и квалитативно (нпр. описивањем и интерпретирањем односа на основу ученог квалитета) (Manja et al., 2021). Иако се примењују неколико деценија, нема много података о томе да се еко-мапе сматрају валидним и поузданим алатом за процену породичних односа и начина на који породица функционише. У једној студији из области социјалног рада показано је да постоји висок степен корелације између препознатих извора социјалне подршке уз помоћ еко-мапе и других проверених инструмената (Calix, 2004). Баумгартнер и сарадници (Baumgartner et al., 2012) дошли су до закључка да се различити информанти (дете, родитељ и васпитач) не слажу у вези са изворима подршке који постоје у окружењу за конкретно дете, али су ове разнолике перспективе представили као предност примене еко-мапе ради добијања што већег броја информација. У једној португалској студији показано је да постоје разлике у мишљењима између три групе професионалаца у погледу корисности, могућности примене и заинтересованости за еко-мапу. Лекари и медицинске сестре су сматрали да еко-мапа није користан инструмент, стога га и не примењују у својој пракси, док социјални радници наводе супротно (Monteiro et al., 2022).

Посебно место еко-мапе имају у раним интервенцијама усмереним на породицу, где њиховом применом професионалци показују своју заинтересованост за породицу у целини. Додатно, током израде еко-мапе стручњаци имају прилику да успоставе

пријатељски однос са родитељима или старатељима, да покажу поштовање према породици, као и своје вештине активног слушања (McWilliam, 2010).

Кораци у изради еко-мапе

У интервенцијама усмереним на породицу израда еко-мапе представља један од почетних корака успостављања интеракције са породицом. Еко-мапу израђује професионалац тако што, док разговара са родитељима, добијене одговоре црта на папир. Израда обично почиње цртањем круга у централном делу папира и уношењем података у њега који су добијени одговором на питање ко све живи са дететом. Затим се родитељи питају за чланове шире породице и они се цртају у мање кругове, обично изнад централног круга. Након тога се родитељима поставља питање о томе са којим установама, професионалцима или групама одржавају контакте и ови подаци о формалним изворима подршке се обично бележе испод централног круга. На средини листа, лево и десно од породице, уносе се подаци о колегама, рекреативним активностима и друштвеним групама којима родитељи припадају. Сви кругови се са централним кругом повезују линијама које означавају квалитет и интензитет подршке. Какву ће линију професионалац нацртати зависи од тога како је он разумео одговоре на питања: „Какав однос имате са...?“, „Како се слажете са...?“, „Колико често се виђате или разговарате са њима?“, „Ако би се нешто десило вашем детету, коме бисте прво јавили?“ итд. (Dalmau et al., 2017). Дебљина линије обично означава интензитет везе (што је линија дебља, веза је јача), испресецане линије представљају стресне релације, а стрелице показују

смер интеракције. Такође, еко-мапа може дати податак о врсти подршке коју породица или појединац добијају (нпр. емоционална, информациона, материјална, друштвена итд.). Врста подршке се може означити бројевима, облицима или бојама (Baumgartner et al., 2012). Саставни део еко-мапе је и легенда са објашњењима (Dalmau et al., 2017; Baumgartner et al., 2012).

ЦИЉ

Циљ овог рада је да се путем квантитативне анализе провери степен сагласности између четири професионалца у погледу садржаја еко-мапа.

МЕТОД

Узорак

Узорком су обухваћене четири еко-мапе израђене од стране четири професионалца који похађају Специјалистичке академске студије ране интервенције у детињству на Медицинском факултету у Новом Саду.

Процедура

По завршетку теоријске и практичне обуке из раних интервенција усмерених на породицу (област еко-мапа и интервју базиран на рутинама) 12 професионалаца, полазника Специјалистичких академских студија ране интервенције, добило је задатак да код куће самостално погледа снимак интервјуа базираног на рутинама (*The Routines-Based Interview*) у ком Робин Мек Вилијам (*Robin McWilliam*) разговара са родитељима малог детета прикупљајући, између осталог, и податке за еко-мапу. Уз линк на ком се налази преведен (титлован)

филм на српски језик, професионалци су добила и Протокол за вођење интервјуа базираног на рутинама (McWilliam, 2009), као и Контролну чек-листу за вођење интервјуа и израду еко-мапе (Табела 1) (McWilliam, 2009).

Табела 1

Део Контролне чек-листе за вођење интервјуа и израду еко-мапе

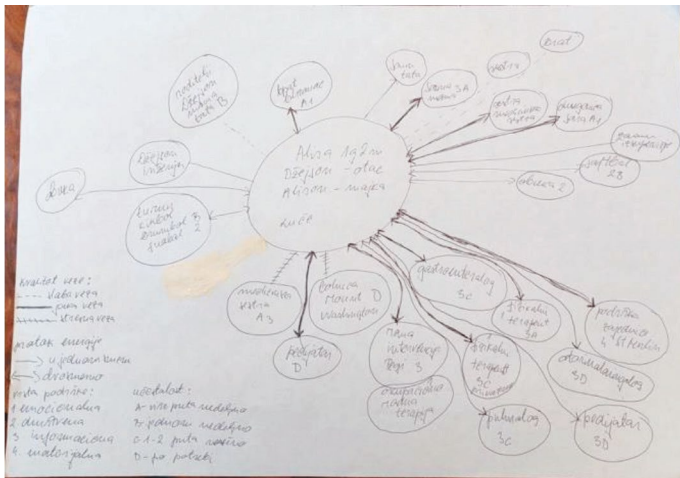
Да ли су водитељи интервјуа ...

Еко-мапа
1. ... поздравили породицу и представили се, укључујући и информације о томе шта ће свака особа радити (нпр. писати белешке)?
2. ... саопштили породици сврху еко мапе (нпр. формирање увида о томе на кога породица може да рачуна као извор подршке, укључујући пријатеље и породицу)?
3. ... рекли члановима породице да не морају да кажу оно што не желе?
4. ... питали породицу ко живи у кући са дететом и означили простор у средини папира у коме треба да прикажу те особе?
5. ... питали за узраст остале деце?
6. ... питали за ширу породицу особе која даје информације?
7. ... нацртали изворе неформалне подршке изнад оквира уже породице?
8. ... за сваки облик неформалне подршке, поставили додатна питања ради процене нивоа подршке (нпр. колико често испитаник разговара или се виђа са особом од које добија подршку)?
9. ... за сваки облик подршке, нацртали линије нивоа подршке (тј. велика, умерена, тек присутна, стресна)?
10. ... питали за ширу породицу са стране одраслог партнера (нпр. супруг/супруга)?
11. ... питали за пријатеље, укључујући најбољег пријатеља особе која даје информације?
12. ... питали за суседе?
13. ... питали за духовну подршку (нпр. црква, синагога, џамија)?
14. ... питали за посао, укључујући и колико је добро плаћен и колико одрасли воле свој посао? Да ли је плата добра?
15. ... питали за неке рекреативне активности чланова породице?
16. ... питали за услуге које користи било ко у породици, а нарочито дете у раној интервенцији/специјалном образовању?
17. ... за сваки облик формалне подршке, поставили додатна питања ради процене нивоа подршке (нпр. колико се испитанику свиђа пружалац подршке)?
18. ... питали за здравствене раднике који раде са дететом?
19. ... питали за финансијску подршку (тј. службе које плаћају разне ствари)?
20. ... након што је породица рекла да нема више ниједан облик подршке, питали породицу шта мисли о слици?
21. ... поновили да ће се те информације користити као помоћ породици да оствари циљеве које ће поставити у наставку?
22. ... рекли породици шта ће се десити са еко-мапом (нпр. прави се копија за породицу, ставља се у досије)?

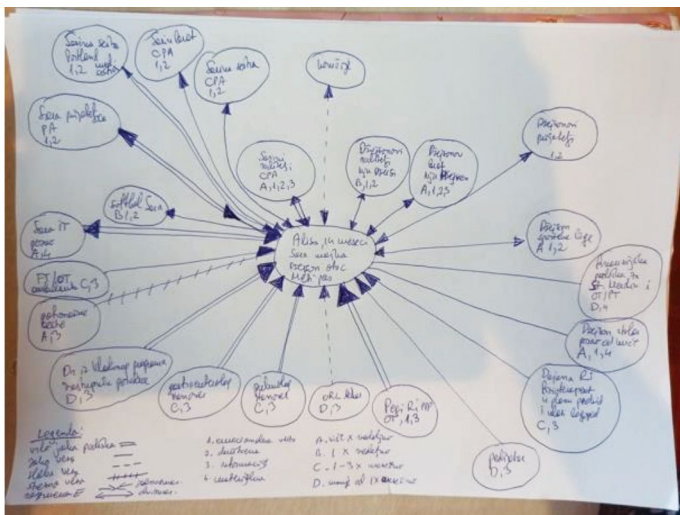
Професионалци су замољени да током гледања интервјуа нацртају еко-мапу за интервјуисану породицу, користећи сва знања добијена током претходне обуке, а затим и да израђене цртеже предају ауторима овог рада. Случајним избором, издвојене су четири еко-мапе (Слика 1-4) које су подвргнуте даљим анализама. Два независна процењивача анализирали су

све четири мапе и пратила: 1) у којој мери постоји сагласност у вези са централним кругом – члановима који чине једну породицу; 2) колико извора формалне и неформалне подршке препознаје сваки професионалац за интервјуисану породицу; 3) да ли професионалци препознају исти број слабих, јаких и стресних веза, као и двосмерних и једносмерних?

Слика 1
Еко-мапа број 1

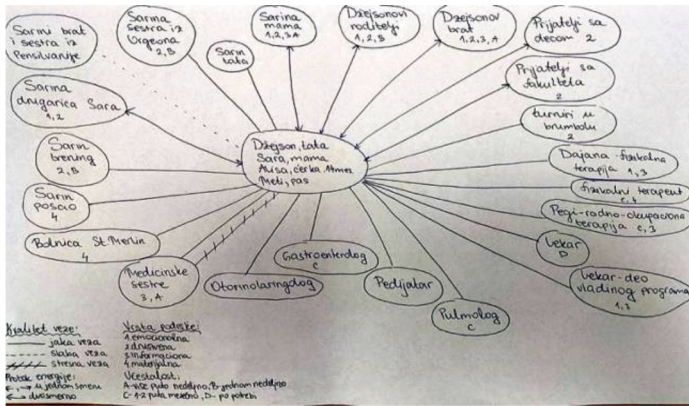
Слика 2
Еко-мапа број 2

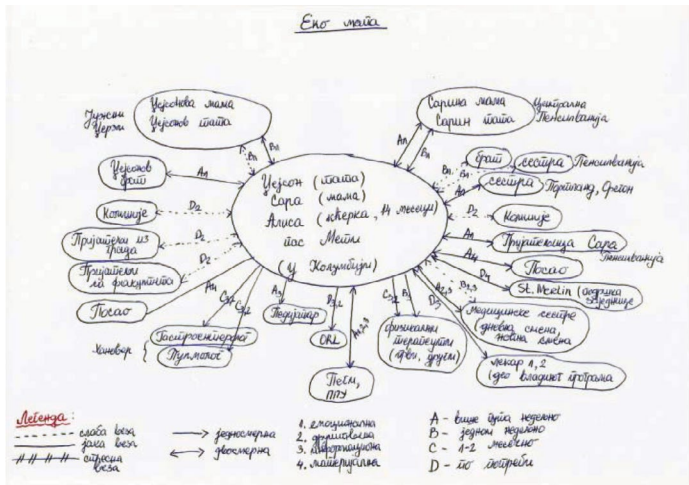
Слика 3

Еко-мапа број 3

Слика 4

Еко-мапа број 4

РЕЗУЛТАТИ

У Табели 2 дат је приказ квантитативне анализе садржаја еко-мапа у погледу броја чланова породице и остварених веза са изворима подршке. Оба процењивача су дошла до истих података након независне анализе све четири мапе.

На основу података из Табеле 2 можемо уочити да се сва четири професионалца у потпуности слажу само око тога ко чини примарну породицу. Са друге стране, два

професионалца се слажу око тога да је породица остварила укупно 23 контакта са различитим пружаоцима подршке, док преостала два долазе до другачијих бројева (25 и 26). Означавајући интензитет веза, два професионалца користе ознаке за слабе, јаке и стресне, док преостала два уводе по још једну додатну категорију (неидентификоване везе – постоје на мапи, али их нема у легенди и врло јаке везе). Нема подударанја у односу на број веза различитог интензитета, као и на број веза различитог смера.

Табела 2

Анализа садржаја еко-мапа – број чланова породице, формалних и неформалних извора подршке и веза различитог интензитета и смера

Еко-мапа	Чланови који чине породицу	Извори подршке		Интензитет	Смер релације			
		неформална	формална		двосмеран	једносмеран	без смера	
Број 1	Три члана породице и пас	14	11	Слаб	3	17	1	7
				Јак	10			
				Стресан	2			
				Неидентификован	10			
Број 2	Три члана породице и пас	12	11	Врло јак	8	12	8	3
				Јак	12			
				Слаб	2			
				Стресан	1			
Број 3	Три члана породице и пас	12	11	Слаб	1	6	0	17
				Јак	21			
				Стресан	1			
Број 4	Три члана породице и пас	16	10	Слаб	8	19	6	1
				Јак	18			
				Стресан	0			

ДИСКУСИЈА СА ЗАКЉУЧНИМ РАЗМАТРАЊИМА

Ово истраживање спроведено је са циљем да се провери и анализира степен сагласности између четири професионалца у погледу квантитативног садржаја еко-мапа. Иако су професионалци слушали и гледали исти интервју, они се у потпуности слажу само око податка ко чини породицу, док различито интерпретирају и приказују интензитет веза између породице и окружења, њихов смер, као и број остварених контаката са изворима подршке у заједници.

Говорећи о неким мањкавостима еко-мапа, Кенеди (Kennedi, 2010, према Манја, 2021) наводи да може доћи до нетачности у цртању, и то услед тога што професионалци нису добили довољно инструкција, што их нису адекватно разумели, или пак због тога што имају различите способности да

информације које су чули визуелно представе. Могуће је да ови разлози објашњавају зашто се еко-мапе наших професионалаца разликују. Претпостављамо да се разлике у укупном броју контаката које породица остварује могу приписати томе да професионалци можда нису имали довољну брзину цртања, те да су неке изворе пропустили и нису успели да их графички означе, или да су субјективно доносили одлуке о томе који се контакти могу удружити у групе, а који можда раздвојити. Субјективност тумачења и тежња ка означавању веза на друштвено пожељан начин су додатне критике које се приписују еко-мапама (Kennedi, 2010, према Манја, 2021). Такође, Баумгартнер и сарадници (Baumgartner et al., 2012) наводе да је за тачност еко-мапа од пресудног значаја постојање детаљног протокола који садржи текстуалне информације, графичке ознаке и примере који одговарају одређеним везама (нпр.

мамини родитељи могу помагати породицу у финансијском смислу, али у исто време стварати стрес код партнера, па ту везу треба обележити као јаку и стресну у исто време). Наши професионалци су кроз обуку добили информације о начину обележавања веза, такође и текстуалну чек-листу, али је изостао детаљан протокол који садржи графичке ознаке и реалне примере.

Иако се сматра да је еко-мапа значајан алат који може имати практичну и истраживачку сврху (Baumgartner et al., 2012; Calix, 2004), резултати ове анализе нам указују на то да се подаци добијени у њој морају са опрезом тумачити, и да се може десити да различити професионалци у разговору са истом породицом дођу до другачијих графичких приказа.

ЛИТЕРАТУРА

- Alarcon, M. F. S., Cardoso, B. C., Ala, C. B., Damaceno, D. G., Sponchiado, V. B. Y., & Marin, M. J. S. (2022). Elderly victims of violence: family assessment through the Calgary model. *Revista Gaúcha de Enfermagem*, 43, e20200218. <https://doi.org/10.1590/1983-1447.2022.20200218>
- Baumgartner, J., Burnett, L., DiCarlo, C. F., & Buchanan, T. (2012). An inquiry of children's social support networks using eco-maps. *Child & Youth Care Forum*, 41(4), 357-369. <https://doi.org/10.1007/s10566-011-9166-2>
- Calix, A. R. (2004). *Is the ecomap a valid and reliable social work tool to measure social support?* Louisiana State University and Agricultural & Mechanical College.
- Dalmau, M., Balcells-Balcells, A., Giné, C., Cañadas, M., Casas, O., Salat, Y., Farré, V., & Calaf, N. (2017). How to implement the family-centered model in early intervention. *Anales de psicología*, 33(3), 641-651. <https://dx.doi.org/10.6018/analesps.33.3.263611>
- Dias, B. C., Marcon, S. S., Reis, P. D., Lino, I. G. T., Okido, A. C. C., Ichisato, S. M. T., & Neves, E. T. (2020). Family dynamics and social network of families of children with special needs for complex/continuous cares. *Revista Gaúcha de Enfermagem*, 41, e20190178. <https://doi.org/10.1590/1983-1447.2020.20190178>
- Dunst, C. J., & Espe-Sherwindt, M. (2016). *Family-Centered Practices in Early Childhood Intervention*. Handbook of Early Childhood Special Education, 37-55. https://doi.org/10.1007/978-3-319-28492-7_3
- Espe-Sherwindt, M. (2008). Family-centred practice: Collaboration, competency and evidence. *Support for Learning*, 23(3), 136-143.
- Hodge, D. R. (2019). Spiritual assessment with refugees and other migrant populations: A necessary foundation for successful clinical practice. *Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought*, 38(2), 121-139. <https://doi.org/10.1080/15426432.2019.1597663>
- Hodge, D. R., & Limb, G. E. (2009). Establishing the preliminary validity of spiritual ecomaps with Native Americans. *Clinical Social Work Journal*, 37, 320-331. <https://doi.org/10.1007/s10615-009-0203-7>
- Libbon, R., Triana, J., Heru, A., & Berman, E. (2019). Family skills for the resident toolbox: The 10-min genogram, ecomap, and prescribing homework. *Academic Psychiatry*, 43, 435-439. <https://doi.org/10.1007/s40596-019-01054-6>
- Limb, G. E., Hodge, D. R., Suggs, A., & Higgins, R. (2022). Psychological assessment involving spirituality with members of the Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints. *Psychology*, 12(9), 690-702. <https://doi.org/10.17265/2159-5542/2022.09.002>
- Limb, G. E., Hodge, D. R., Suggs, A., & Higgins, R. (2023). Examining spiritual ecograms in child welfare settings with members of The Church of Jesus Christ of Latter-day

Saints. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 40(1), 81-90. <https://doi.org/10.1007/s10560-021-00767-8>

- Manja, V., Nrusimha, A., MacMillan, H. L., Schwartz, L., & Jack, S. M. (2021). Use of ecomaps in qualitative health research. *The Qualitative Report*, 26(2), 412-442. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2021.4565>
- McWilliam, R. (2010). Early intervention in natural environments: A five component model. *Early Steps*, 1-16.
- McWilliam, R. A. (2009). *Protocol for the routines-based interview*. Chattanooga: Siskin Children's Institute.
- Monteiro, M. C. D., Martins, M. M., & Schoeller, S. D. (2022). Consensus on scales for an interdisciplinary health assessment tool for the elderly population. *Rev Rene*, 23, e78471. <https://doi.org/10.15253/2175-6783.20222378471>
- Sá, J. D. S., Menegaldi, C., Garcia, L. F., & Grossi-Milani, R. (2023). Use of the genogram and ecomap in the assessment of family relationships of children in situations of vulnerability and violence. *Saúde em Debate*, 46, 80-90. <https://doi.org/10.1590/0103-11042022E507>
- Souza, Í. P. D., Bellato, R., Araújo, L. F. S. D., & Almeida, K. B. B. D. (2016). Genogram and ecomap as tools for understanding family care in chronic illness of the young. *Texto & Contexto-Enfermagem*, 25(4). <https://doi.org/10.1590/0104-07072016001530015>
- Woodgate, R. L., Isaak, C., Kipling, A., Kirk, S., & Keilty, K. (2023). Respite care: qualitative arts-based findings on the perspectives and experiences of families of children and youth with special healthcare needs residing in Manitoba, Canada. *BMJ open*, 13(6), e073391. <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2023-073391>

ECO-MAP IN EARLY FAMILY-FOCUSED INTERVENTIONS – PROFESSIONAL CONSENSUS REGARDING ITS CONTENT

Mirjana Đorđević¹, Nenad Glumbić¹, Špela Golubović², Snežana Ilić¹

¹University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

²University of Novi Sad, Faculty of Medicine Novi Sad

Abstract

The eco-map represents a tool for assessing the formal and informal support that individuals or families receive. In early family-focused interventions, professionals demonstrate their interest in the family as a whole, establishing a friendly relationship with parents or caregivers through the use of the eco-map. The aim of this study is to quantitatively analyse the level of consensus among four professionals regarding the content of eco-maps. The initial sample included 12 professionals, participants in Specialist Academic Studies of Early Intervention, who created eco-maps based on watching video interviews. Four eco-maps were randomly selected for further analysis. Two independent evaluators analysed all four maps and observed: 1) the degree of consensus regarding the central circle – the members comprising a family; 2) how many sources of formal and informal support each professional recognized for the interviewed family; 3) whether the professionals recognised the same number of weak, strong, and stressful relationships, as well as bidirectional and unidirectional ones. The results show that all four eco-maps identically depicted family members, with two professionals agreeing that the family had a total of 23 contacts with different support providers, while the remaining two arrived at different results. Additionally, there were no matches concerning the number of relationships of different intensities and directions.

Keywords: *eco-map, graphical representation of support, early interventions*